

NORGES HØYESTERETT

Den 8. juni 2023 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Matheson, Høgetveit Berg og Sæther i

HR-2023-1066-U, (sak nr. 23-084927STR-HRET), straffesak, anke over kjennelse:

A (advokat Bjørn Aksel Henriksen)

mot

Påtalemyndigheten (politiadvokat Kristin Feed)

avsagt

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder videre anke over kjennelse om varetektsfengsling.
- (2) A, født 3. 00.00.2002, ble 7. september 2022 tiltalt for to overtredelser av strl. § 155 (post I), overtredelse av strl. § 271 (post II), strl. § 156 annet ledd (post III) og strl. § 231 første ledd (post IV).
- (3) Ved Oslo tingretts kjennelse 19. desember 2022 ble han fengslet i medhold av straffeprosessloven § 184, jf. § 185, jf. § 171 første ledd nr. 3. Fengslingsfristen har senere blitt forlenget.
- (4) Den 23. mars 2023 ble det tatt ut tilleggstitale mot A for overtredelse av strl. § 191, jf. § 190 første ledd, jf. våpenloven § 5 første ledd (post I), strl. § 332 (post II), strl. § 231 første ledd (post III), og strl. § 271 (post IV).
- (5) Oslo tingrett avsa dom i straffesaken 12. mai 2023. A ble idømt syv måneders ubetinget fengselsstraff. Påtalemyndigheten anket bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for tilleggstitalebeslutningen post I, samt straffutmålingen. Det er foreløpig ikke avgjort om anken vil bli henvist til behandling i lagmannsretten, jf. straffeprosessloven § 321. A har siden domsavsigelsen vært varetektsfengslet i medhold av straffeprosessloven § 187.
- (6) Oslo politidistrikt begjærte 26. mai 2023 om forlengelse av fengslingsfristen i fire nye uker.
- (7) Oslo tingrett avsa kjennelse 30. mai 2023, der A ble løslatt. Påtalemyndigheten anket kjennelsen, og etter begjæring besluttet tingretten at anken skulles gis oppsettende virkning.

- (8) Ved Borgarting lagmannsretts kjennelse 2. juni 2023 ble fengslingen forlenget frem til 27. juni 2023.
- (9) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lovtolkningen og saksbehandlingen. Det anføres at lagmannsrettens forholdsmessighetsvurdering er uriktig, ettersom den tar utgangspunkt i antatt tidsforløp frem til lagmannsrettens silingsavgjørelse i straffesaken. Lagmannsretten skulle isteden vurdert om det vil være uforholdsmessig med fortsatt fengsling frem til et estimert tidspunkt for ankeforhandlingen. Det anføres videre at lagmannsrettens lovforståelse og begrunnelse i spørsmålet om domfelte vil bli gitt prøveløslatelse er mangelfull.
- (10) *Påtalemyndigheten* har inngitt merknader. Det anføres at de konkrete forholdene i saken tilsier at siktede ikke vil bli innvilget prøveløslatelse. Det er for øvrig vist til lagmannsrettens kjennelse, som påtalemyndigheten slutter seg til, samt tidligere merknader i saken.
- (11) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken er en videre anke hvor utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og lovtolkning, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd.
- (12) Ifølge straffeprosessloven § 170a andre punktum kan et tvangsmiddel ikke brukes når det etter sakens art og forholdene ellers ville være et uforholdsmessig inngrep.
- (13) Det følger av fast praksis at når den siktede er varetektsfengslet i påvente av at straffesaken skal behandles i tingretten, og det ut fra begrunnelsen for fengslingen synes åpenbart at den vil bli begjært forlenget fram til hovedforhandlingen, skal forholdsmessighetsvurderingen foretas i dette tidsperspektivet, jf. for eksempel HR-2019-225-U avsnitt 10. Et slikt utvidet tidsperspektiv vil da gi det mest realistiske grunnlaget for denne vurderingen, jf. Rt-1997-518-U.
- (14) Når det som i vår sak er spørsmål om varetektsfengsling i tidsrommet fra tingretten har avsagt dom og frem til lagmannsretten tar stilling til anken, følger det ikke entydig av praksis om forholdsmessighetsvurderingen skal skje ut fra tiden fram til en mulig ankeforhandling eller fram til lagmannsretten tar stilling til om anken skal fremmes, jf. straffeprosessloven § 321.
- (15) Lagmannsretten har lagt til grunn at forholdsmessighetsvurderingen må foretas ut fra tiden frem til silingsavgjørelsen forventes å foreligge. Det er vist til en kjennelse avsagt av Hålogaland lagmannsrett, jf. LH-2022-52111. Resultatet er her begrunnet med synspunkter i juridisk teori.
- (16) Etter ankeutvalgets syn bygger lagmannsretten på riktig lovtolkning. Begrunnelsen for å anlegge et utvidet tidsperspektiv ved forholdsmessighetsvurderingen er at den skal baseres på realistiske premisser. Inntil silingsavgjørelsen foreligger er det uavklart om anken vil bli henvist til ankebehandling. Men på et tidspunkt som lar seg anslå vil henvisningsspørsmålet bli avgjort. Å vurdere forholdsmessigheten frem til tidspunktet for når silingsavgjørelsen forventes å foreligge gir dessuten en enkel og praktikabel regel. Utvalget legger også en viss vekt på at denne lovforståelsen harmonerer med at forholdsmessighetsvurderingen ved anke over lagmannsrettens dom til Høyesterett gjerne vurderes ut fra tidsperspektivet frem til henvisningsbeslutningen, jf. HR-2020-1858-U.
- (17) Straffeprosessloven § 170a skal med andre ord forstås slik at når det er åpenbart at varetektsfengslingen vil bli forlenget frem til lagmannsretten har tatt stilling til

silingsspørsmålet – og det er sannsynlig at fengslingsgrunnlaget vil stå i samme stilling i hele denne perioden – skal forholdsmessighetsspørsmålet vurderes i dette tidsperspektivet.

- (18) Anken gjør også gjeldende at lagmannsrettens lovforståelse og begrunnelse er mangelfull når den ved forholdsmessighetsvurderingen legger til grunn at A ikke vil bli innvilget prøveløslatelse, noe som reduserer faren for oversoning.
- (19) Utvalget nøyer seg her med å vise til at lagmannsretten korrekt tar utgangspunkt i avgjørelsen i HR-2018-1484-U avsnitt 14–15. Dersom det foreligger kvalifisert gjentakelsesfare, tilsier det at prøveløslatelse ikke vil bli gitt. Utvalget har ikke innvendinger til lagmannsrettens konkrete vurdering av spørsmålet om prøveløslatelse.
- (20) På denne bakgrunnen kan ikke utvalget se at det hefter mangler ved lagmannsrettens lovanvendelse eller saksbehandling, og anken forkastes.
- (21) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Anken forkastes.

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)

Wilhelm Matheson
(sign.)

Knut Erik Sæther
(sign.)